כגרוגרת חייב ומצמרפין זה עם זה מפני ששוו

בשיעוריהן חוץ מקליפתן וגרעיניהן ועוקציהן

וסובן ומורסנן ר' יהודה אומר חוץ מקליפי

ערשין שמתבשלות עמהן: גמ' וסובן

ומורסנן לא מצמרפין והתנן יבחמשת רבעים

קמח ועוד חייבין בחלה הן וסובן ומורסנן

אמר אביי שכן עני אוכל פתו בעיסה בלוסה:

רבי יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים

המתבשלות עמהן: עדשים אין פולין לא

והתניא ר' יהודה אומר חוץ מקליפי פולין

ועדשים לא קשיא הא בחדתי הא בעתיקי

עתיקי מ"מ לא אמר ר' אבהו מפני שנראין

כזבובין בקערה:

הדרן עלך כלל גדול

י**המוציא** ייין כדי מזיגת הכום חָלב כדיְ

הָכתית °שמן כדי לסוך אבר קמן מים כדי

לשוף בהם את הקילור מושאר כל המשקין

ברביעית וכל השופכין ברביעית ר"ש אומו

כולן ברביעית ולא ינאמרו יכל השיעורין הללו

אלא למצניעיהן: גבו' תנא "כדי מזיגת כום

יפה ומאי כום יפה כום של ברכה יאמר רב

נחמן אמר רבה בר אבוה כום של ברכה

צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימזגנו

ויעמוד על רביעית אמר רבא אף אגן נמי

גמיעה דבש כדי ליתן על

תנינא

נון: ערות פת מכ, ב) [עירובין כט:], ג) [גי׳ הערוך

ערך גם ד' גמיאה], ד' [נזיר לח.], ד' בס"י איתא אתרו,

ו) ולעיל עה:ן, ז) ועירובין כט:ן,

י) [במדבר טון, ט) [לקמן עח.],
י) [במדבר טון, ט) [לקמן עח.],
י) [בכת פ"ט ה"ו], ל) [דף
עט.], ל) [ע"ט הוט" פסחים סה.
ד"ה החובן, מ) [עש"ע מוספות

ברכות נ: ד"ה מודים],

הגהות הב"ח

(h) תום' ד"ה המוליא וכו'

ומיהו אי כגרוגרות להמלניע:

לעזי רש"י

רדוי"ש ורידוישידור"א].

שפשוף, פצע. לודיי"א [לוזי"א]. רטיה

מוסף רש"י

רו**רורת האוה ידשה** ובבבות מא.). חמשת רבעים קמח ועוד חייבים בחלה. חמשה

לוגין ליפוריים שהן שבעה ועוד

מגריים, שזה הוא שיעור מדבריים, שזה הוא שיעור העומר שהיתה עיסת מדבר, שנאמר גבי חלה (במדבר טו) ראשית עריסומיכם, כדי

רחשית עריסותיכס, כדי עריסותיכס, דהיינו עיסת מדבר שהוא עומר לגלגולת והוא

עשירית האיפה והאיפה שלש

רבעי קב ובילה וחומש בילה, כילד חלק שלש סאין שהן י"ח

כינו מוכן שכם פורן שיאן יינו קבין ועשה מהן רבעי קב, היינו לוגין, וחמלא בהן שבעים ושנים לוג, טול עישור של שבעים הרי שבעה, והשנים הנשארים שתים

עשרה בילים הן, עישור שלהן בילה וחומש בילה, הרי שבעת

ליט תוותם בינט, הדי שבעת רבעים ועוד, דהוא בילה וחומש בילה, ובירושלים הוסיפו על המדות שתות מלבר שהוא חומש

מלגו, שנתנו ששה מן הראשונים

בתוך חמשה האחרונים הרי ששת רבעים הראשונים נעשו חמשה

הרובנו נבילה וחומש הנשחרים

נעשו רובע, שהרובע שש בילים, עשה מהן חמש בילים גדולות

והבילה וחומש בילה נעשית בילה

גדולה, שנחוסף עליה חומשה מלגו דהוא שחוח מלגר, הרי שש ביצים גדולות, דהוא רובע קב

גדול, הרי עומר המדבר ששה רבעים ירושלמיים, וסחה ליפורית עודפת על ירושלמית

שתות מלבר, כדאמר בעירוביו

(פג.) הרי עומר שהיה ששה

ו"ד סימן שכד סעיף א ג: א ג ד מיי׳ פי״ח מהל׳ שבת בלבה בי

גליון הש"ם

בותני' שמו כדי לסור. עי' פ"ב מ"ב דכלים בר"ש שם:

מוסף תוספות

א. דאתיא כר׳ יוסי. דקסבר ראשית עריסותיכם שכשיפריש חלה שעדיין ישאר כדי עיסת מדבר. מוס' לעיל טו. ב. וכיוז דחולב חייב כגרוגרת א״כ המוציא חלב כגרוגרת א"כ המוציא חדב נמי ליחייב כגרוגרת. מוס' הלח"ש, ג. לעשות ממנו אוכל שעורו כגרוגרת כשאר אוכלים. מוס' הלח"ש, ולפיכך מחשבתו מהניא להחמיר. ריטנ״6. T. אי כדי גמיאה ליטנ״ת. ו. אי כדי גמיאה זוטר. תוס׳ פסחים סה. ה. ולכך וכו׳ שיעורו כגרוגרת. תוס׳ פסחים סה. 1. [ו]אף על גב דלגמל לא הוי שיעורא בהכי הואיל וסתמא לפרה מיחייב הואיל וסתמא לפרה מיחייב אשיעורא דפרה. תוס' פסחיס קה, T. כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית הלוג. תוס' עירוקיסע:דהיינוביצהומחצה. ריטנ״ל. ∏. דהא בנזיר בפרק משלשה מינים (לח.) חשיב הך דשאר משקין ברביעית וכו׳ דהיינו שיעור כוס יפה אחר מזיגתו. תוס׳ עירונין כט: ט. רביעית דנטילת ידים. מוס׳ הרח״ם. י. ודןאמר רב חסדא יאלו על יון ואלו דב הטוא רביעית של תורה אצבעים על אצבעים וכו׳ כדתניא ורחץ בשרו במים מים שכל גופו עולה בהם וכמה הם גופו עולה בהם וכמה הם אמה על אמה ברום שלש אמה (שיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה. מוס' הלמ"ש, 'א. ואותו כוס הוא קורא רבעית של תורה, לועיל מיניה איירי בכוס של הרביבה מוס' ברמ"ש, "ג' ברם של ברכה. מוס' הרא"ש. יב. הכא. בו כוו שש יאלע ע. בי וכא. מוס׳ הלח״ש. יג. בכוס זה. מוס׳ עירובין כט: יT. התם. מוס׳ הלח״ש. 10. גבי בן סורר ומורה אינו חייב. תוס׳ הרל״ש, IU. והכל מודים שאין הכת"ש, 101. ההכל מודים שאין מברכים עליו עד שיתן מברכים לתוכו מים שיהא מזיג ולא מזיג ולא מוץ. מוס, כלל"ש, ונותן בו קצת מים בתחילת הברכה. מוס' עירופין כע: "ז. והיינו מים. מוס' עירופין כע: "ז. והיינו בים מים. מוס' עירופין כע: "ז. והיינו בים מים. מוס' עירופין בע: מים. תוס' עירונין כט: יח. ולאפוקי שבור. תוס' עירונין כט: י0. ושייך חי עירונין כס: "ט. ושייך חי בכוס כדאמר (ב"ק נד) [גבי כלים. תוס' הרא"ע.] שבירתן כלים. מוס' המיים.] שבירתן זו היא מיתתן. מוס' עירונין כט: כ. שאינו מרוסק. מוס' הלח"ש. דעל כרחין מת הוא מדחייבין עליה משום נבילה. מוס' הלח"ש. כא. והאמר בפרק ערבי פסחים (פסחים קח:) דד' כוסות שיעורן ברביעית וכוס של קידוש אחד מהם וכו' וא״כ היכי נפיק ידי קידוש כיון דבעי טעימה מלא לוגמיו. מוס' יומל פ. כב. ונראה שהוא רוב רביעית

רב נסים גאוז

כב. זמ או שווא דדר ביעדו דאמרינן (לקמן) [בפסחים] והוא דשתה רובא דכסא.

תוס' פסחים קז.

י פרק שמיני המוציא יין אמר רב נחמן אמר רבה

עג א מיי פייח מסלי שכם חמשת רבעים קמח ועוד גרסי׳ כדפרי׳ בפ״ק (דף טו.) א: הדרן עלך כלל גדול

המוציא יין. חלב כדי גמיעה. הקשה רגינו אפרים דתניא בשילהי המלניע (לקמן

נה.) החולב והמחבץ והמגבן כגרוגרת ואין חילוק בין מוליא לחולב דהא לקמן בפירקיןם אמרי׳ דהמעבד עור שיעורו כמוליא עורב ותירך ר״י דסתם חלב לגמיאה דנפים מגרוגרת והתם מיירי בחולב לגבינה דאחשוביה אחשביה וכן מוכח דכדי גמיאה נפיש מגרוגרת דבפ' בתרא דיומא (פ.) גבי שותה ביוה"כ איכא דמחייב ברביעית ואיכא למ"ד בכדי גמיאה ובעירובין (דף פב:) משמע דתשע סעודות יש בקב ובפרק חלון (שם פ:) משמע שיש י"ח נרונרות בשתי תטודות וחי כדי גמיאה פחות מגרוגרת א"כ הוו יותר מדאי חלוקים זה מזה ומיהו (א) כגרוגרת דהמלניע (לקמן זה.) איירי ביבש אפשר שבתחלה היה יותר מכדי גמיאה ולפי זה™ לריד לפרש דסתם חלב הוי לגבינה והא דמיחייב הכא בכדי גמיאה היינו במפרש בהדיה לשתיה אבל אי סתם חלב הוי לאכול ולשתות ולא לגבינה אפי׳ היה מפרש בהדיא לגבינה היה חייב אכדי גמיאה דזוטרא הואיל וסתמו לכך כדאמרינן לעיל המוליא תבן כמלא פי פרה לגמל חייב דהא חזי לפרהי וי״מ דכשחלב כבר בעין מיחייב בכדי גמיאה אבל חולב לא מיחייב אלא כגרוגרת דאין אדם טורח לחלוב בפחות מגרוגרת דכה"ג אמרי׳ לקמן (דף עט.) דאין אדם טורח לגבל טיט לעשות פי כור ומיהו אומר ר"י

מחמת שראוי לגבל בהן את הטיט כמו הטיט עלמו שהוא מגובל כבר אבל הכא כשחולב להוליא מן הדד בכדי גמיאה יש לו להיות חשוב כמו במקום אחרם: בדי גמיעה. פי׳ הר״ר פור״ת מלא

הלוג ו כדפי׳ הקונטי ועוד יש לדקדק דהנהו רביעית דפרק לוגא דמקדשא ובה משערין רביעית של פסח לאו בכולה משערין

ובה משערין רביעית של פסח, ומיכן את למד כוס של ברכה רביעית. במסכת נזירות בפרק ג' מינים אסורין ודף יחו, אמר ר' אינעוד. עשר רביעיות נקיט רב כהנא בידיה, ה' סומקאתא וה' חיורתא, ה' סומקאתא נזי"ר ועוש"ה פס"ח שהו"רו למקד"ש ומת"ים סימן. נזיר, רביעית יין לנזיר. נושה פסח, דאמר רב הזודה אמר שמואל ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית. שהורו, השותה רביעית יין אל יורד. במקדש, שהשותה רביעית יין ונכנס למקדש חייב. מתים, דתניא מניין לרביעית דם היוצאה משני מתים שהיא מטמאה באהל שנאמר (ויקדא כא) ועל כל נפשות מת לא יבא. וחמש חיורתא, חל"ה נזו"ר מצו"רע (שנפ"לו) [שנפ"סלו] בשב"ת סימן. חלה, רביעית שמן למור. מצורע, רביעית שמן למור. מצורע, רביעית (שמן למור מצורע) [מים למצורע]. ושנפסלו, דתנן ושאר כל משקין טמאין פוסלין את הגויה לרביעית. שבת דתנן ושאר כל המשקין ברביעית וכל השופכין בורביעית.

דלא דמי דהתם אין המים חשובין

ג' מינין (מיר לח.) הם רביעית הלוג מדפריך ותו ליכא והאיכא רביעית נוטלין לידים ובמסכת ידים (פ״א מ״א) משמע בהדיא דהוים רביעית הלוג ועוד דבערבי פסחים (פסחים קט:) משמע דכוס הוי רביעית של תורה' ומתוך חשבון דמקוה משמע דהיינו רביעית הלוג'א והא דקאמר התם קיסתא דמורייסא הות בליפורי והות כמין

לוגמא ולא משמע כן במסכת יומא בפרק בתרא (דף פ.): צריך שיהא בו רובע רביעית. רניעים להכל היינו רניעים

דהיינו כל הלוג אלא כלומר ברובע של אותה מדה משערין רביעית של פסח: בדי שימוגנו ויעמוד עד רביעית. משמעיב דכוס של ברכה טעון מזיגה וכן בפ׳ שלשה שאכלו (ברכות כ:) אר"י בר חנינא מודים חכמים לר"א בכוס של ברכה שאין מברכין עליו עד שיתן לחוכו מים ותימה דבסוף פר' שלשה שאכלו (שם דף נא.) אמרו עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה הדחה ושטיפה חי ומלא אלמא חי בעינן ומיהו החם פירש בקונטרס דלא שיהא חי כשמברכין עליו אלא דנותנו חי בכוס שמברכין בו לאפוקי שלא ימזגנויג ויתננו בכוס של ברכה ור"ת מפרש דחי דקאמר"ד היינו מזיג ולא מזיג דמיקרי חי כדאמרי' בפ' בן סורר (סנהדרין ע.) מועד שיאכל תרטימר בשר וישתה יין חי ומוקי לה התם במזיג ולא מזיג ™ ובברכת הארץ מוסיף מים עד שיהא מזוג כראוי כדאמר בפ׳ שלשה שאכלו (ברכות וא.) שמוסיף בברכת הארץ ולא כמו שפירש שם בקונטרס שמוסיף יין בברכת הארץ ובני נרבוגא מפרשים דחי קאי אכוס שלריך שיהא שלם יו ואתי שפיר דכל אותן דברים דחשיב התם הוו כולהו בכוס ולא ביין ישוכה״ג בפרק בתרא דמכות (דף טו:) ריסק ט׳ נמלים ואחד חי דהיינו שלם⊂ דאפי׳ מת חשיב בריה כדאמר בסוף פ' גיד הנשה (חולין דף קב:) ש: ויעבוד על רביעית. ואע"ג דאמרינן בערבי פסחים (דף קו.) המקדש אם טעם מלא לוגמא יצארא ומלא לוגמא הוי טפי מרביעית כדמולח בפ׳ בתרא דיומא (דף פ.) יש לומר דמלא לוגמא דהתם לאו דוקא אלא כדי שיסלקו לצד אחד ויראה כמלא לוגמא כדמפרש ביומא אהנהו דהמסכב ועוד יש לומר דדוקא מקדש:

אבן גמי תנינא. דכוס של ברכה טעון רביעית דמסתמא יין שיעורו לכשימזגנו ויעמוד על רביעית כמו שאר משקין דקתני סיפא דהוו ברביעית וקתני כדי מזיגת כוס יפה משמע דכוס של ברכה לכשימזוג בעינן שיהא רביעית כמו בהולאה אבל הא דבעינן יין רובע רביעית לא שמעינן ממחני׳ אלא ממילא ידעינן דהא מזיגה הויא על חד חלת והא דלא נקט במחני׳ כדי מזיגת רביעית מילתא אגב אורחיה קמ"ל דכוס של ברכה ברביעית ועוד משום דמהאי טעמא דחזי לכוס של ברכה חשיב ומיחייב בפחות מרביעית לפי שיכול להוסיף עליו מים יין אמר רב נחמן אמר רבה ברבה ולשמר משקין לא מיחייב בפחות מרביעית אע"פ שיכול להוסיף עליה בר אבוה כום של ברכה צריך ולשמר משקין לא מיחייב בפחות מרביעית אשר שירא בר רובע רביעית כדי שירא בר רובעית כדי שירא בר ברביעה כדי שירא בר ברביעה ביה שימוגנו ויעמוד על רביעית. משתכח פירושיה בפרק ערבי פסחים נדף קחן אמר רב יהודה אמר שמואל ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית. ופרקינן מאי כדי מזיגת כוס יפה האותב" לשמואל מברייתא דקתני בה ד' כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית. ופרקינן מאי כדי מזיגת כוס יפה האותב בריא היא הוות כמין דמקדשא בר אישיריו רריטית של פסח. ומיכן את למד כוס של ברכה רביעית. במסכת נזירות בפרק ג' מינים אסורין (דף יחן, אמר רי אישיריו רריטית של פסח. ומיכן את למד כוס של ברכה רביעית. במסכת נזירות בפרק ג' מינים אסורין (דף יחן, אמר רי אישיריו ואשאר משקין לא מיחייב בפחות מרביעית אע״פ שיכול להוסיף עליהן כדמסיק ודקאמרת מים בכד ומצטרפין לגבי שבת מידי דחשיב בעינן:

לטוני, בכל איי היו ליינו ליינו מה משלים שהו מתבשלין עמהן ולפיכך מצטרפות. והא דתנן חוץ מקליפיהן ר' יהודה אומר חוץ עמהן. ר' יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים שהן מתבשלין עמהן ולפיכך מצטרפות. והא דתנן חוץ מקליפיהן ר' יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים, חוץ מחוץ, ונמצא מיעוט ממיעוט ולרבות הוא כמה שפירשנו למעלה. ושניא חלה וסובין ומורסנן (אין) [ד]מצטרפין לקמח להוציא מכולן חלה, שכן עני אוכל פתו מעיסה בלוסה שיש בה סובין ומורסן זוו היא עיסתו, ואמר רחמנא ראשית עריסותיכם,

הכא נמי חזי. ביחד: לדוגמא. מי שיש לו למכור לובר מכולן ונותן לפני חלונו להראות שיש לו למכור מכולן וניחא ליה שיהו מחוברין יחד דאיידי דזוטרי כל חד וחד הרוח מפזרתו: מתבר' אוכלים כו'. למאכל אדם: ומלטרפין. כל אוכלי אדם זה עם זה: חוץ מקליפיהן. שאינן אוכל ואין משלימין השיעור: ה"נ חזיא לדוגמא: מתני אהמוציא אוכלים

ועוקליהן. זנב הפרי דהוא עץ בעלמא: וסובן. קליפת חטין הנושרת מחמת כתישה: ומורסגן. הנשאר בנפה: ר' יהודה אומר. כל הקליפין אין מצטרפין . עלשים כדאמרן חוץ מקליפי שמלרפות אותן: שמהבשלות עמהן. לאפוקי קליפה חיצונה שהן גדלות בתוכה הנושרות בגורן: גב' בלוסה. מעורבת בסובנה ובמורסנה הלכך לחם הארץה קרינן ביה ומיהו לענין שבת מידי דחשיב בעינן וסתמייהו דהני לאו אוכל נינהו: פולין חדתי. קליפתן מלטרפין: כובובין. לפי שהן שחורות:

הדרן עלך כלל גדול

המוציא יון. חי: כדי מויגם הכום. כשיעור שנותנין יין חי לתוך כום להוסיף עליו מים כהלכתו ולמזוג אותו בהן ובגמרא מפרש בחיזה כוס משערו: כסים. שבגבי הסוסים והגמלים מחמת המשאות רדוי"ש בלע"ז והכי אמר בהמפקיד בבבא מליעא (דף לח.) דבש והדביש למאי חזי לכתותא דגמלי. אבל רבותי פירשו כתית מכה שעל גב היד ושע"ג הרגל: לשוף. לשפשף ולהמחות בהן: קילור. שנותנין על העין לודיי״ה בלע״ו: ברביעים. בילה ומחלה רביעית הלוג: שופרים. מים סרוחים ובגמראש מפרש למאי

חזו: כולן ברביעית. אף היין והחלב והדבש: ולא נאמרו. שיעורין שבמשנה אלא למצניעיהן לבד וחזר המצניע והוציאו חייב אבל שאר כל

אדם שהוליאו אינו חייב. וסבירא ליה לר"ש דמלניע עלמו בעי שיעורא זוטא ובבליר מהא שיעורא לא מיחייב כדאמרינן בפרקין דלעיל (דף עה:) דלית ליה לר"ש כל שאין כשר להלניע ואין מזניעים כמוהו שיתחייב עליו מזניעו: גבו' **הנא**. בתוספתאי המוזיא יין כדי מויגת כום יפה פירוש לכום דמתני׳: כום של ברכה. ברכת המזון שהלריכו חכמים ליפותו כדאמרי׳ בברכות (דף נא.) עיטור ועיטוף הדחה ושטיפה חי ומלא: אמר רב נחמן גרסי׳. ולא גרסי׳ דאמר: שיעור כום של ברכה לריך שיהת בו. יין חי רובע של רביעית הלוג: כדי תנינא

שימוגנו. במים שלשה חלקים מים ואחד יין: ויעמוד על רביעים. הלוג:

רבעים ירושלמיים נכנס בחמש טו.). הדרן עלך כלל גדול

רבינו חננאל

ופריק רבא לר' יוסי בר' חנינא הרי ומי ראוייז לדוומא ואמו זוכי נמיז אויין לדוגמא, כשם שהבגד והשק אף על פי שאין בזה כשיעור ולא בזה כשיעור, כיון שאילו מתחברין יש בעיניהם כשיעור השק . שהוא הקל ואיפשר לחברז זה . כזה ולישב עליהן וראויין בוה הישב עירון וואויין ליטמא מושב, כן התבן והעצה איפשר להוציא מזה כמעט ומזה כמעט להראותן דוגמא לקונה לומר מאילו אני מוכר, . ולהכין חשובין בחיבורין, ויש צורד להוציאו כסדר הזה. אבל אוכלין שיעורן כולן . כגרוגרת לפיכך מצטרפין זה עם זה. אבל קליפיהז ועוקציהז

אבל להוצאת שבת איז סוביז ומורסז מצטרפיז. וכז פוליז אם חדשים הז הרי מנהג לבשלז בקליפיהז. וקאמר ר׳ יהודה בברייתא

אבל להוצאת שבת אין סובין ומורסן מצטרפין. וכן פולין אם חדשים הן הרי מנהג לבשלן בקליפיהן, וקאמר די יהודה בכרייתא
שאף הן מצטרפות עם הפולין. אבל אם הם ישנים ונשתחרו נראין כזבובים בקערה, ורגילין בני אדם לקלפן קודם בישול, והילכך
אין קליפיהן מצטרפות עם היו עלך כלל גדול
שר שביני המוציא יין כדי מזינת הכוס. תנא כדי מזינת כוס יפה, ומאי כוס יפה כוס של ברכה. והתם אמרינן אמר רב יהודה
אמר שמואל כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי מזינת כוס יפה. ומותבינן ד׳ כוסות הללו צריך שיהא בהן כדי רביעית
ופרקינן אידי ואדי חד שיעורא הוא, והאי דקאמר צריך שיהא בארבעתן רביעית). בכל אחת רובע רביעית, כראמרינן הכא אמר רב
נחמן אמר וכה בר אבוה כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית כדי שימוגנו ויעמוד על רביעית. ואמר (רבה) ורבאן א אנן נמי

.) נראה דחסר איזה תיבות ול"ל שיהא בהן כדי רביעית היינו שיהא בארבעתן וכו".